

SXEDIO.G73

19.2.1959: Ο ΒΡΕΤΤΑΝΟΣ ΠΡΩΘΥΠΟΥΡΓΟΣ ΧΑΡΟΛΝΤ ΜΑΚΜΙΛΛΑΝ ΕΝΗΜΕΡΩΝΕΙ ΤΗ ΒΡΕΤΤΑΝΙΚΗ ΒΟΥΛΗ ΓΙΑ ΤΙΣ ΣΥΜΦΩΝΙΕΣ ΖΥΡΙΧΗΣ- ΛΟΝΔΙΝΟΥ ΓΙΑ ΤΗΝ ΚΥΠΡΟ, ΤΙΣ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΖΕΙ ΚΑΛΟ ΚΑΙ ΤΙΜΙΟ ΣΥΜΒΙΒΑΣΜΟ ΠΟΥ ΕΓΚΑΘΙΔΡΥΟΥΝ ΤΗ ΦΙΛΙΑ ΚΑΙ ΤΗ ΣΥΜΜΑΧΙΑ ΜΕΤΑΞΥ ΕΛΛΑΔΑΣ ΚΑΙ ΤΟΥΡΚΙΑΣ ΚΑΙ ΔΗΛΩΝΕΙ ΟΤΙ Η ΕΠΙΤΕΥΞΗ ΤΟΥΣ ΑΠΟΤΕΛΕΙ ΝΙΚΗ ΤΗΣ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑΣ

Πρώτος ανακοίνωσε επίσημα τις συμφωνίες για την Κύπρο και την υπογραφή τους ο Πρωθυπουργός της Βρετανίας Χάρολντ Μακμίλλαν, λίγες μόνο ώρες μετά την ολοκλήρωση της Πενταμερούς Διάσκεψης του Λονδίνου στις **19** Φεβρουαρίου **1959**, στη Βρετανική Βουλή.

Χωρίς να δίνει λεπτομέρειες για τις συμφωνίες, μια και είχε συμφωνηθεί να ανακοινωθούν κατά τις επόμενες ημέρες ο Μακμίλλαν χαρακτήρισε τις συμφωνίες νίκη της συνεργασίας.

Θεωρώ τη συμφωνία σαν νίκη της συνεργασίας. Κανένα μέρος σ' αυτήν δεν ηττήθηκε. Είναι μια νίκη για όλους. Με τη μετακίνηση μιας πηγής πικρίας και διαχωρισμού θα επιτραπεί σε μας και τους συμμάχους μας και στο λαό της Κύπρου, να συγκεντρωθούμε στο να εργασθούμε μαζί για την ειρήνη και την ελευθερία, είπε ο Μακμίλλαν.

Πρόσθεσε:

Η διάσκεψη ήταν το αποτέλεσμα των διαπραγματεύσεων που έγιναν μεταξύ των Κυβερνήσεων της Ελλάδας και της Τουρκίας από τα τέλη του περασμένου χρόνου. Η Κυβέρνηση της Αυτής Μεγαλειότητας ενημερώθηκε από πολύ νωρίς για τις διαπραγματεύσεις αυτές σε συνάντηση στο Παρίσι το Δεκέμβρη του **1958**, μεταξύ των Υπουργών της Αγγλίας, της Ελλάδας και της Τουρκίας.

Από ην αρχή η Κυβέρνηση της Α.Μ. έδωσε την πλήρη υποστήριξη της στην πρωτοβουλία. Καταστήσαμε σαφές στις άλλες δυο Κυβερνήσεις ότι δεδομένου πως οι στρατιωτικές μας απαιτήσεις θα αντιμετωπιζονταν

κατά τρόπο που δεν θα υπήρχε αμφιβήτηση, με τη διατήρηση βάσεων υπό βρετανική κυριαρχία, με την πρόνοια για απαραίτητα δικαιώματα και διευκολύνσεις, θα εξετάζαμε τη μεταβίβαση της κυριαρχίας της Κυβέρνησης της Α.Μ. στην υπόλοιπη νήσο.

Οι διαπραγματεύσεις μεταξύ της Ελλάδας και της Τουρκίας συνεχίστηκαν έναντι αυτής της θέσης της Κυβέρνησης της Α.Μ. Οι συνομιλίες αποκορυφώθηκαν με τις συμφωνίες στις οποίες κατέληξαν στη Ζυρίχη στις 11 Φεβρουαρίου οι πρωθυπουργοί της Ελλάδας και της Τουρκίας. Διευθετήσαμε με τους Έλληνες και τους Τούρκους συμμάχους μας όπως τα κείμενα που συμφωνήθηκαν στη διάσκεψη και υπογράφηκαν σήμερα να μη δοθούν στη δημοσιότητα μέχρι τη μέρα της επιστροφής τους στις πρωτεύουσες τους, ώστε να τις εκθέσουν στους συναδέλφους τους.

Σε αυτό στάδιο το μόνο που μπορώ να πω είναι ότι οι συμφωνίες που επιτεύχθηκαν στη Ζυρίχη περιλαμβάνουν όλα τα δικαιώματα του λαού της Κύπρου και αποτελούν ένα καλό και τίμιο συμβιβασμό των ενδιαφερομένων της Ελλάδας και της Τουρκίας. Επανεγκαθιδρύουν τη φιλία και τη συμμαχία μεταξύ των δυο αυτών χωρών που είναι σημαντικές για την ασφάλεια όλων μας.

Στη συνέχεια ο Μακμίλλαν αναφέρθηκε στη διάσκεψη του Λονδίνου και κατέληξε τονίζοντας ότι "όλες οι απαιτήσεις μας έγιναν αποδεκτές" και σημείωσε ότι στις συνομιλίες ηγέρθη και το θέμα της σύνδεσης της Κύπρου με την Κοινοπολιτεία, αλλά όπως είπε, "αυτό αποτελεί θέμα για το οποίο ασφαλώς ο λαός της Κύπρου μόνος του πρέπει να έχει την ευκαιρία έκφρασης των απόψεων του, όταν θα έχει τα συνταγματικά μέσα να το κάμει".

Στη συνέχεια ο Μακμίλλαν απάντησε σε ερωτήσεις βουλευτών:

ΓΚΡΙΜΟΝΤ: Είναι σαφές ότι οι αντιπρόσωποι των Ελληνοκυπρίων και Τουρκοκυπρίων έχουν αποδεχθεί τη συμφωνία όπως έχει στο σύνολο της ή μήπως θα γίνουν

και άλλες διαπραγματεύσεις; Δεν θα δώσει ο Πρωθυπουργός εξηγήσεις γιατί η Κυβέρνηση έχει εγκαταλείψει την επανειλημμένως ανακοινωθείσα έκκληση της ότι υπό καμιά περίπτωση δεν θα εγκατέλειπε την κυριαρχία στην Κύπρο;

ΜΑΚΜΙΛΛΑΝ: Οι συμφωνίες έγιναν αποδεκτές πλήρως από τον Αρχιεπίσκοπο Μακάριο, τον αντιπρόσωπο των Ελληνοκυπριών και τον δρα Κουτσιούκ, τον αντιπρόσωπο των Τουρκοκυπρίων. Εκείνο που απομένει τώρα δεν είναι η διαπραγμάτευση αλλά να εργασθούμε τα πρακτικά μέτρα για να τις φέρουμε σε πέρας.

Σχετικά με τη δεύτερη ερώτηση χωρίς αμφιβολία το θέμα θα συζητηθεί πλήρως αλλά επιμένουμε πάντοτε, αυτό νομίζω ήταν όλο το πρόβλημα, ότι ποτέ δεν θα διευθετήσουμε το πρόβλημα εκτός έπειτα από συμφωνία μεταξύ Τουρκίας, Βρετανίας, Ελλάδας, Ελληνοκυπρίων και Τουρκοκυπρίων. Στη Λευκή Βίβλο που δημοσιεύθηκε το Μάιο καθορίσαμε τα σχέδια μας για σύντομη συμφωνία. Επίσης προσθέσαμε στο τέλος ότι είμαστε έτοιμοι να εξετάσουμε παράδοση της κυριαρχίας πάνω σε μια μακροχρόνια συμφωνία. Εκείνο που έγινε ευτυχώς τώρα, είναι ότι μπορέσαμε να επιτύχουμε τη μακροχρόνια συμφωνία πιο γρήγορα από ό,τι περιμέναμε.

ΚΕΝΝΕΘ ΡΟΜΠΙΝΣΟΝ: Δεν αποτελεί τραγωδία το γεγονός ότι η Κυβέρνηση δεν είχε δεχθεί την προσφορά του Αρχιεπισκόπου Μακαρίου πριν από έξι μήνες για λύση στηριζόμενη στην ανεξαρτησία με αποτέλεσμα στους έξι αυτούς μήνες άλλα 50 πρόσωπα να χάσουν τη ζωή τους στην Κύπρο.

ΜΑΚΜΙΛΛΑΝ: Δεν θα ήθελα να μακρυγορήσει η συζήτηση, αλλά νομίζω ότι ο έντιμος συνάδελφος έχει κάμει μάλλον πολύ απλά τα δύσκολα προβλήματα. Είχαμε συνεχώς αυτό το δύσκολο πρόβλημα όλων των διαφορετικών ενδιαφερόντων. Η ανεξαρτησία όπως είχε τονισθεί τότε είχε ίσως μια έννοια. Το τι προσπαθήσαμε να κάνουμε και πετύχαμε ήταν να

φέρουμε τους Έλληνες και τους Τούρκους τους Τουρκοκυπρίους και τους Ελληνοκύπριους όπως και την Κυβέρνηση της Α.Μ. να συμφωνήσουν.

Αυτό σημαίνει βεβαίως παραχωρήσεις, αλλά εάν κοιτάξουμε στη φιλία και στο να κάνουμε αυτή τη συμφωνία εποικοδομητική, θεωρήσαμε καλύτερο όχι να προσπαθήσουμε να μετρήσουμε το βαθμό των υποχωρήσεων μας και να προσπαθήσουμε να θέσουμε τον ένα εναντίον του άλλου. Από σήμερα και μπρος και σίγουρα αυτό ήτο το πνεύμα της διασκέψεως έως το Λάγκαστερ Χάουζ, είχαμε να βρεθούμε μαζί και να κάνουμε επιτυχία για όλα εκείνα που θεωρούσαμε σαν πιθανές παραχωρήσεις.

ΝΙΓΚΕΛ ΦΙΣΙΕΡ: Μας παρέχεται οποιοδήποτε μελλοντικό δικαίωμα επαναναμίξεως σε περίπτωση, που ελπίζουμε να μη συμβεί, πολιτικών ταραχών στο νησί, οι οποίες δυνατό να είναι προκατειλημμένες στις βάσεις μας. Δεύτερο μπορώ να ρωτήσω κατά πόσον θα υπάρχει οποιοσδήποτε τριμερής έλεγχος από μας, την Ελλάδα και την Τουρκία στην εξωτερική πολιτική και την άμυνα της νήσου για να παρεμποδίσουμε στο μέλλον να γίνει κομμουνιστική, αν τέτοιο θέμα εγερθεί;

ΜΑΚΜΙΛΛΑΝ: Νομίζω στα δύο αυτά θέματα οι ευρείες αμοιβαίες εγγυήσεις, τις οποίες η κάθε μια από τις τέσσερις χώρες, οι τρεις Κυβερνήσεις και η τέταρτη που θα δημιουργηθεί- δίδει στην άλλη και ανοικοδομεί στις συμφωνίες να καλύψει πολλά από τα σημεία που έχει ο έντιμος συνάδελφος υπόψη του.

ΦΡΑΝΣΙΣ ΝΟΕΛ ΜΠΕΗΚΕΡ: Είναι ο Πρωθυπουργός ικανοποιημένος ότι ο Αρχιεπίσκοπος Μακάριος αντιπροσωπεύει τώρα πλήρως και κανονικά τον ελληνοκυπριακό λαό και αν είναι έτσι πόσο καιρό, κατά την άποψη του, αυτό συνέβαινε;

ΜΑΚΜΙΛΛΑΝ: Πάντοτε λέγαμε ότι όταν θα ερχόταν η κατάλληλη στιγμή θα συζητούσαμε με τον Αρχιεπίσκοπο σαν τον αντιπρόσωπο των Ελληνοκυπρίων. Το τι με κάμνει να είμαι ικανοποιημένος είναι ότι η συμφωνία, στην οποία και

αυτός επίσης έχει προβεί σε παραχωρήσεις, βεβαίως, έγινε πλήρως αποδεκτή από τον ίδιο στο γράμμα και στο πνεύμα. Είμαι πεπεισμένος γι' αυτό από τη συζήτηση στην οποία πήρε μέρος σήμερα και ελπίζω ότι κανένας από μας δεν θα προσπαθήσει να πει ότι υπάρχουν επιφυλάξεις είτε από αυτή είτε από την άλλη Κυβέρνηση ή από αυτόν τον ηγέτη ή τον άλλο.

P. ΠΑΓΚΕΤ: Μπορούμε να εκλάβουμε από τις παρατηρήσεις του πρωθυπουργού ότι όλοι συμφώνησαν με όλα και ότι συμφωνήθηκε ότι είναι προς όφελος του καθενός και της Κυβέρνησης της Α.Μ. να φύγει από την Κύπρο; Μπορούμε να ρωτήσουμε κατά πόσον ο Συνταγματάρχης Γρίβας θα είναι ο νέος αρχηγός του στρατού στη νήσο;

ΜΑΚΜΙΛΛΑΝ: Οχι

ΒΑΡΒΑΡΑ ΚΑΣΛ: Η Επιτροπή θα συμφωνούσε ότι αποδεχόμαστε το συμβιβασμό μεταξύ των Κυβερνήσεων Ελλάδος και Τουρκίας και θα σημειώσει με ικανοποίηση την αυξανόμενη φιλία, αλλά δεν θα συμφωνούσε ο κ. Πρωθυπουργός ότι τα θεμέλια αυτού του συμβιβασμού έχουν τεθεί όταν ο Αρχιεπίσκοπος Μακάριος προσφέρθηκε να εγκαταλείψει την Ένωση με την Ελλάδα σε αντάλλαγμα για την ανεξαρτησία; Και αν θα υπάρξει όπως ελπίζουμε όλοι ότι θα υπάρξει, μια αυξανόμενη φιλία μεταξύ της χώρας αυτής και της Κύπρου, που θα οδηγήσει στην επιλογή παραμονής εντός της Βρετανικής Κοινοπολιτείας, δεν θα ήταν ορθό ο Πρωθυπουργός να εκφράσει εκτίμηση όπου πρέπει;

ΜΑΚΜΙΛΛΑΝ: Όπως είπα σε οποιοδήποτε συμβιβασμό εάν πρόκειται να είναι ένας ικανοποιητικός συμβιβασμός γίνονται θυσίες από όλες τις πλευρές. Η απαίτηση για την ένωση έχει εγκαταλειφθεί. Αυτό είναι μια μεγάλη θυσία. Το ίδιο και για το διαμελισμό. Αυτό είναι μια μεγάλη θυσία. Εμείς εγκαταλείψαμε την κυριαρχία μας εκτός από εκείνες τις βάσεις που θεωρούνται απαραίτητες για τις στρατιωτικές ανάγκες μας, με δικαιώματα και διευκλύνσεις που είναι αναγκαίες για να τις καταστήσουμε ουσιώδεις. Ως εκ τούτου εάν το

αποκαλέσουμε θυσία, είναι μια θυσία σε όλα της.
Είναι πάνω σ' αυτή τη βάση που νομίζω ότι μπορούμε να
προσβλέπουμε ελπιδοφόρα στο μέλλον.